

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Південноукраїнський національний педагогічний університет
Історико-філологічний факультет
Кафедра всесвітньої історії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи
(Н. В. Яблонська)

2010 р.

Програма навчального курсу

ІСТОРІЯ ПРАВОВИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ
(ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ІСТОРІЯ”)

(за вимогами кредитно-модульної системи)

Одеса – 2010

УДК
ББК

Історія правових та політичних вчень (для студентів спеціальності “історія”). Програма навчального курсу. – ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2010. – 16 с.

**Розробник: Бакланова Н. М., к. політ. наук, доцент кафедри
всесвітньої історії.**

Рецензенти:

- кафедра філософії, політології та права Одеської Державної академії будівництва та архітектури
- кафедра політології ПНПУ імені К. Д. Ушинського, проф., д. політ. наук Наумкіна С. М.
- Савченко В. А., кандидат історичних наук, доцент (Одеський інститут внутрішніх справ)

Затверджено вченою радою ПНПУ

Протокол № від __.__.____2010 р.

ББК 63.3

© ПНПУ, 2010.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ІСТОРІЯ ПРАВОВИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ»

ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Предметом курсу є історія політичних та правових ідей – у Месопотамії, Єгипті, давній Греції та Римі, у Європі в часи середньовіччя, у добу Просвітництва й у XIX-XX ст. Предметом курсу є також поняття про державу та державний устрій; поняття про правовий устрій, як регулятор взаємовідносин людини в середині соціума.

Курс: Підготовка бакалаврів	Напрямок, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 1.5 Модулів: 1 Змістових модулів: 2 Загальна кількість годин: 54 Тижневих годин: 2	0203 <i>Гуманітарні науки</i> 6.010100. Історія <i>бакалавр</i>	Обов'язковий Рік підготовки: 2 Семестр: 3 Лекції : <i>20 год.</i> Семінари: <i>16 год.</i> Самостійна робота: <i>18 год.</i> Вид контролю: <i>залік</i>

МЕТА

Мета курсу - надати студентам уявлення про головні тенденції розвитку правових та політичних вчень за часів виникнення держави як явища на Давньому Сході до наших часів; засвоїти величезну спадщину світового знання щодо правових систем та видів політичного устрою, сформувати їх загальнокультурний та історичний світогляд на процес народження та розвитку державних ідей.

ПРОГРАМА

Історико-теоретичний курс “Історія правових та політичних вчень” читається студентам ІІ-го курсу для спеціальної підготовки вчителя історії та права на історичному відділенні історико-філологічного факультету.

Концептуальною та методологічною основою курсу є “історія державних та правових відносин” – розгляд державно-правової підоснови історичних знань, різних ступінів державної свідомості та правових відносин, зміни, які мали місце в уявленнях людей про стародавні системи держави та права. Це – виділення найважливіших тенденцій теоретико-державного мислення людей минулого – Давнього Сходу, античної і християнської цивілізації.

Завдання вивчення курсу “Історія правових та політичних вчень” обумовлені методичним процесом “сприйняття – усвідомлення – застосування” знань:

- знати основні етапи розвитку державних та політичних вчень та основні джерела права на різних історичних етапах;
- самостійно аналізувати політико-правові джерела та розкривати їх взаємостосунки із соціальними умовами розвитку права і держави в різні епохи;
- надати студентам уявлення про зміну основних форм права і держави та їх вплив на сучасну політико-правову картину світу.
- мати навички пристосування порівняльно-історичних знань в ході законотворчої діяльності та експертної оцінки законів;
- усвідомлювати сутність політичних і соціокультурних подій з точки зору історичного досвіду;
- застосовувати придбані знання в навчальному процесі та втілювати їх в подальшу викладацьку діяльність.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Виникнення держави та формування правових відносин на Давньому Сході і в античну добу.

ТЕМА 1. Виникнення держави та права -2 г.

Розпад родоплемінного устрою. Суспільний поділ праці, диференціація соціальних функцій на формування політичної (державної) влади; становлення держави і права. Специфічні риси становлення і розвитку держави і права давньосхідної та греко-римської античної цивілізації.

ТЕМА 2. Держави Давнього Сходу - 2г.

Особливості виникнення і розвитку держави в Месопотамії. Рання форма державної організації - міста-держави. Складання держав - гегемоній. Державний лад Вавілонської держави при Хаммурапі. Роль громади і храмів у адміністративному правлінні. Армія. Суд.

Формування сословно-варнового розподілу в Індії та складання перших "племінних держав". Виникнення великих государств-гегемоній. Організація державної єдності в імперії. Політика "дхарма - виджаи". Гани і сангхи. Монархія й общинна організація. Влада пануючи. Центральний і місцевий чиновницький апарат. Роль радних колегіальних органів.

Становлення й основні етапи розвитку держави в Стародавньому Китаї. Перші державні утворення династії Шань-Інь (XV –XI ст. до н.е.). Створення першого централізованої держави Цінь. Формування традиційної централізованої системи керування Китаю. Роль фінансових, військових, цензорських та інших відомств. Правовий статус чиновництва.

ТЕМА 3. Система права давньосхідних цивілізацій - 2 г.

Специфічний характер правових систем і джерел права в країнах Стародавнього Сходу. Роль релігійної ідеології і традиції в давньосхідному праві. Судебник Хаммурапі.

Традиційне право Індії. Специфічний характер джерел права. Домінуюча роль у праві релігійно-ритуальних принципів і норм. Закони Ману. Судовий процес. Основи індуської державної системи.

Формування правових відносин у Китаї. Формування традиційного права. Взаємодії двох ідейних гілок: легізма і конфуціанства. Джерела права. Переважаюче значення в праві карних і адміністративних норм. Норми конфуціанської моралі.

ТЕМА 4. Система державних утворень в античному світі – 2 г.

Давня Греція. Формування політичної спільності і становлення держави в Греції. Сутність античного поліса. Основні етапи розвитку демократичної, рабовласницької республіки в Афінах і аристократична республіки в Спарті. Реформи Солона і Клісфена. Система управління в Афінах і Спарті. Криза афінської демократії.

Стародавній Рим. Виникнення держави і затвердження республіки в Римі. Реформи Сервія Тулія. Трибунат і ранні диктатури. Розквіт і занепад республіканської форми правління. Військові диктатури і режим особистої влади. Встановлення монархічної форми правління: принципат і доминат. Криза і розкол Римської Імперії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ П.

Розвиток державних ідей та правових відносин від епохи середньовіччя до сучасності.

ТЕМА 5. Державні та правові вчення доби середньовіччя – 2 г.

Становлення і розвиток ранньфеодальної держави франків. Роль християнської церкви в імперії. Становлення феодальної держави Франції. Політична децентралізація. Встановлення сеньоріальної монархії та її основні соціально-політичні інститути. Початок процесів централізації державної влади в XIII ст. Генеральні штати. Встановлення абсолютної монархії. Державний лад Франції в XVI - XVIII ст.

Політична децентралізація в Німеччині. Роль римської католицької церкви в державі. Особливості станово-представницької монархії. Державний лад Пруссії й Австрії. Абсолютизм.

Особливості утворення раннефеодальних англосаксонських держав. Посилення королівської влади в XI - XII століттях. Утворення і розвиток парламенту. Особливості англійського абсолютизму.

Візантія. Державний лад. Положення і роль православної (грецької) церкви. Центральне і місцеве правління.

ТЕМА 6. Історія державних вчень доби Нового часу (XVII-XIX ст.)-2г

Виникнення буржуазної держави. Роль революції і реформи в становленні буржуазної держави. Основні етапи розвитку буржуазної держави. Формування й еволюція політичних систем. Політичні партії. Розвиток конституціоналізму і зміна форм держави. Зміни в політичних режимах.

ТЕМА 7. Держави Європи: правові та державні системи – 2 г.

Виникнення буржуазної держави в Англії. Законодавство англійської революції. Становлення конституційної монархії в Англії. Розвиток конституційної монархії і парламентаризму в XVII - XIX ст. Британська імперія і керування колоніями.

Велика Французька буржуазна революція: законодавство державотворення її основних етапів. Декларація прав людини і громадянина 1789 р. Конституція 1791 р. Якобінська диктатура і надзвичайне законодавство.

Падіння "Священної Римської імперії німецької нації". Утворення перших об'єднань німецьких держав. Боротьба за об'єднання Німеччини. Германська імперія. Форма правління і форма організації державної єдності по конституції 1871 року. Зміни в політичному режимі Німеччини наприкінці XIX початку XX століття, її милітаризація.

ТЕМА 8. Державне утворення США – 2 г.

Організація державного керування в північноамериканських колоніях Англії. Боротьба за незалежність і Декларація незалежності 1776 р. Конституції незалежних штатів. Статті конфедерації 1781 р. Конституція США 1787 р. її основні принципи: поділ влади, федералізм. Статус Конгресу, Президента, Верховного Суду. Конституційний нагляд. Білль про Права - перші десять виправлень американської Конституції. Створення федеративного державного апарата. Формування політичних партій.

ТЕМА 9. Основні риси правових вчень Нового часу – 2 г.

Джерела англійського права, пріоритет процесуальних норм. Твердження специфічних інститутів англійського цивільного права. Розвиток англійського кримінального права наприкінці XVIII – на початку XIX ст. Становлення соціального (трудового) законодавства.

Джерела англійського права, пріоритет процесуальних норм. Твердження специфічних інститутів англійського цивільного права. Розвиток англійського кримінального права наприкінці XVIII - початку XIX ст. Становлення соціального (трудового) законодавства.

Германська система правових та державних відносин. Особливості становлення буржуазного права в Німеччині до утворення Германської імперії. Саксонське цивільне укладення 1800 р. Створення загальнімецьких законів. Кодифікація права в Германській імперії.

ТЕМА 10. Правові та державні вчення Новітнього часу – 2 г.

Нові явища в розвитку права в закордонних країнах. Зближення англосаксонської і континентальної систем права. Розвиток трудового і соціального законодавства.

Сучасні тенденції в розвитку права і держави. Нові джерела і принципи міжнародного права і їхнє загальнолюдське значення: Загальна декларація прав людини 1948р. і міжнародні пакти про права людини 1966р., Хельсінська угода 1975р. тощо. Міжнародне право і рішення глобальних проблем людства.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

Тема	Кількість годин, відведених на:			
	Лекції	Семінарські та практичні заняття	Самостійну роботу	Індивідуальну роботу
Змістовий модуль І.				
Виникнення держави та формування правових відносин на Давньому Сході і в античну добу.				
Тема 1. Виникнення держави та права.	2	2	2	
Тема 2. . Держави Давнього Сходу.	2	2	2	
Тема 3. Система права давньосхідних цивілізацій.	2		2	
Тема 4. Система державних утворень в античному світі.	2	2	2	
Змістовий модуль ІІ.				
Розвиток державних ідей та правових відносин від епохи середньовіччя до сучасності.				
Тема 5. Державні та правові вчення доби середньовіччя	2	2	2	
Тема 6. Історія держави і права Нового часу (17-19 ст.).	2	2	2	

Тема 7. Держави Європи: правові та державні системи.	2	2	2	
Тема 8. Державне утворення США.	2			
Тема 9. Основні риси правових вчень Нового часу.	2	2	2	
Тема 10. Правові та державні вчення Новітнього часу.	2	2	2	
Всього годин	20	16	18	

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.

ТЕМА 1. Загальна характеристика походження держави та права.

Причини розпаду первісного суспільства. Виникнення держави-
2г.

ТЕМА 2. Джерела по історії правових та політичних відносин країн
Давнього Межиріччя. Загальна характеристика Судебника Хаммурапі.
Соціальна структура і правове положення груп населення Давнього
Вавилону. Власність і зобов'язання за Судебником Хаммурапі. Шлюб і
родина в Давньому Вавилоні - 2 г.

ТЕМА 4. Історія формування системи держави в класичний період
стародавньої Греції. Правові ідеї видатних осіб. Подальший розвиток
правових та політичних теорій в стародавньому Римі -2 г.

ТЕМА 5. Політичні вчення епох Раннього християнства і Середньовіччя.
Теологічні ідеї, їх автори, зміст. Зміст праць Ф.Аквінського. Традиції
класичної схоластики -2 г.

ТЕМА 6. Основні національні школи високо розвинутої політичної думки
Нового часу. Головні ідеї Т.Гоббса, Дж.Локка, Ж.Бодена та ін. на питання
державотворення - 2 г.

ТЕМА 7. Концепція розподілу влади у творчості Ш.Монтеск'є. Ідея народного суверенітету Руссо. Радикально-демократична парадигма влади Руссо- 2 г.

ТЕМА 9. Германська система правових та державних відносин. Кодифікація права в Германії. Джерела англійського права. Специфічні інститути англійського цивільного права. – 2 г.

ТЕМА 10. Розвиток трудового і соціального законодавства. Нові джерела і принципи міжнародного права. Політичні концепції Канта і Гегеля – 2 г.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ

За змістовим модулем І

Виникнення держави та формування правових відносин на Давньому Сході і в античну добу.

1. Особливості розвитку державності та правових відносин в країнах Давнього Сходу.
2. Соціальна структура Давнього Єгипту.
3. Історія державності Давньої Месопотамії.
4. Судебник Хаммурапі.
5. Варно-кастовая система давньоіндійського суспільства.
6. Становлення давньоіндійської державності.
7. Виникнення античної державності. Сутність поліса.
8. Виникнення і розвиток Афіньської держави.
9. Виникнення державності в Давньому Римі. Царський період.
10. Римська республіка. Державний устрій.
11. Римська імперія. Період принципату.
12. Державний устрій Римської імперії періоду домініату.
13. Основні черти афінського права.
14. Джерела римського права. Періодизація історії римського права.
15. Римське право найдавнішого і предкласичного періодів.
16. Закони XII таблиць.
17. Римське право класичного і посткласичного періодів.
18. Держава франків.
19. Сеньоріальна монархія во Франції. Реформи Людовика IX.
20. Сословно-представницька монархія во Франції. Генеральні штати.
21. Абсолютна монархія у Франції. Реформи Рішиль'є.
22. Раннефеодальна держава в Німеччині.
23. Територіальна роздробленість Німеччини й автономія німецьких князівств.
24. Англосаксонська раннесередньовічна держава.

25. Особливості середньовічної державності в Англії. Реформи Генріха II.
26. Велика Хартія Вольностей.
27. Розвиток місцевого управління в середньовічній Англії.
28. Салічна Правда.
29. "Варварські правди" і становлення раннесередньовічного права в Західній Європі.
30. Основні пам'ятники візантійського права.
31. Державний устрій Візантійської Імперії.

За змістовим модулем II
Розвиток державних ідей та правових відносин від епохи
середньовіччя до сучасності.

32. Єволюція конституційної монархії в Англії в 18-19ст.
33. Законодавство початкового етапу Англійської буржуазної революції (1628-1649).
34. Протекторат Кромвеля. "Знаряддя керування".
35. Биль про права 1689р. і Акт про влаштування 1701р.
36. Якобінська диктатура. Надзвичайні органи державної влади.
37. Репресивне законодавство якобінської диктатури.
38. Революція 1848р. у Франції. Конституція 2-ї республіки.
39. Декларація 1789 року у Франції і її історичне значення.
40. Декларація прав людини і громадянина і Конституція Франції 1793р.
41. Етапи французької буржуазної революції 18-ого ст. Зміна форм правління.
42. Паризька комуна 1871р. у Франції.
43. Створення Германської Імперії і Конституція 1871р.
44. Веймарская Конституція в Німеччині 1919р.
45. Механізм фашистської диктатури в Німеччині.
46. Об'єднання Німеччини в 20-ому столітті.
47. Фашистська диктатура в Італії і її крах.
48. Акт про Британську Північну Америку. Створення Австралійського Союзу.
49. Конституції США 1787р.
50. Декларація незалежності США. Перші конституції, прийняті в незалежних штатах.
51. Громадянська війна 1861-1865р. і реконструкція.
52. Розвиток конституційного законодавства в країнах Центральної і Східної Європи в 40-90-х роках 20-ого ст.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ТЕМА 1. Ознайомитися з основними теоретичними принципами і практикою аналізу державотворення – **2 г.**

ТЕМА 2. Опрацювати такі питання – «Походження й еволюція джерел по історії права країн Давньої Індії» - **2 г.**

ТЕМА 3. Вивчити основні фактори держави и правової системи . Розібрати проблему формування правових відносин - **2 г.**

ТЕМЫ 4. 5. Ознайомитися з головними державно-правовими пам'ятками античної та середньовічної цивілізації – **4 г.**

ТЕМА 6. Вивчити методологічні принципи розвитку політичних та правових вчень Нового часу – **2 г.**

ТЕМА 7. Ознайомитися з головними концепціями державництва, державної системи Європи – **2 г.**

ТЕМА 9. Ознайомитись з трактатом Марсілія Падуанського «Захисник миру». Трактатом Нікколо Макіавеллі «Государ»- **2 г.**

ТЕМА 10. Опрацювати такі питання: « Творення суспільної політики. Сутність» - **2 г.**

МЕТОДИ НАВЧАННЯ: лекції із застосуванням наочного матеріалу, теоретичне- і методологічне диспутивні та діалогічні методи проведення семінарських занять.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ: поточні опитування на семінарських заняттях, підсумкові опитування за кожним змістовним модулем, залік.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Модуль 1				Модуль 2						Сума
Змістовий модуль I				Змістовий модуль II						100
40				60						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	

Шкала оцінювання:

90–100 балів – *відмінно* (A);

75–89 балів - *добре* (BC);

60–74 балів - *задовільно* (DE);

35–59 балів - *незадовільно* з можливістю повторного складання (FX);

1–34 балів - *незадовільно* з обов’язковим повторним курсом (F).

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: програма курсу „Історія правових та політичних вчень”, електронна програма курсу.

Рівні	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу “Історія правових та політичних вчень”
1–34 балів незадовільно	1-34	Студент не може назвати жодної історичної події, дати, історичної постаті, якої належить та чи інша ідея про світоутворення, державотворення.
35–59 балів незадовільно	35-43	Студент може назвати одну-дві події, дати, історичні постаті-автори політичної та правової ідеї, вчення.
	44-51	Студент називає декілька подій, дат, історичних постатей, вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні "так — ні"); має загальне уявлення про зміст політико-правових вчень часу в історії, визначає послідовність однієї події (на рівні "раніше — пізніше").
	52-59	Студент може двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну постать; впізнати історичну подію, постать за описом; співвіднести рік зі століттям, століття — з тисячоліттям (на рівні "так — ні"); має загальне уявлення про історичні суспільні відносини, які сприяли на формування правових вчень..
60–74 балів задовільно	60-64	Студент може репродуктивно відтворити (у межах чотирьох-шести простих речень) частину навчального матеріалу теми; дати визначення історичних термінів, поданих у тексті підручника або викладачем; назвати одну-дві основні дати, загальний зміст нових поглядів на політичний устрій, правові цінності того часу.
	65-70	Студент може відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання викладача; визначати окремі ознаки політико-правових, історичних понять, назвати основні дати; за допомогою викладача може відзначити прогресивні погляди, оцінки політико-правових теорій.
	71-74	Студент у цілому самостійно відтворює фактичний матеріал; може дати стислу характеристику історичній постаті; встановити послідовність подій на основі знання їх дат; у цілому правильно вживає політико-правові терміни; користуватись за допомогою викладача (зразок, пам’ятка) джерелами історичної, політико-правової інформації (наочними та текстовими, що подаються у підручнику чи хрестоматії).
75–89 балів добре	75-78	Студент у цілому послідовно і логічно самостійно відтворює навчальний матеріал, виявляє розуміння історичної, правової термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення), загальний зміст головних вчень, виокремлює окремі ознаки явищ та процесів в політико-правових теоріях;
	79-84	Студент володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає у цілому правильне визначення історичних, політико-правових понять, аналізує історичні факти на основі їхнього опису і наочного відображення, порівнює однорідні історичні та політичні події та явища, характеризує причинно-наслідкові зв’язки між історичними та політико-правовими явищами у межах теми, встановлює синхронність подій у межах теми;.
	85-89	Студент у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, залученими з підручника (наочних посібників, правових документів); може дати порівняльну характеристику історичних, політико-правових явищ, визначення поняттям; у цілому самостійно встановлює причинно-наслідкові зв’язки; може узагальнювати та застосовувати ці знання.
90–100 балів відмінно	90-94	Студент володіє набутими знаннями та використовує їх для розв’язання нової навчальної проблеми; виявляє розуміння політико-правових процесів; робить аргументовані висновки; характеризує історичні явища і процеси, використовуючи різні джерела інформації; рецензує відповіді учнів; співставляє і систематизує дані історичних, правових зразків і застосовує їх під час характеристики подій, явищ, процесів; встановлює синхронність подій вітчизняних та всесвітніх політико-правових вчень.
	95-98	Студент володіє глибокими і міцними знаннями, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати; може аналізувати політичну та правову інформацію, співвідносити історичні, політико-правові процеси з періодом (епохою) на основі наукової періодизації історії; має достатньо міцні навички роботи правовою літературою.
	99-100	Студент у повному обсязі опанував програмовий матеріал; має глибокі й міцні знання, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) історичних та політико-правових явищ.

ЛІТЕРАТУРА

Учбові посібники

1. **История государства и права зарубежных стран.** /ред. О. А. Жидков., Н. А. Крашениникова. Ч. 1. – М. Инфра-Норма., 1996.
2. **История государства и права зарубежных стран.**/ ред. О. А. Жидков., Н.А. Крашениникова. Ч. 2. – М. Инфра-Норма., 1998.
3. **Мосионжик Л. А.** Антропология цивилизаций. курс лекций. – Кишинев, 2000.
4. **Мосионжик Л. А.** Человек перед лицом культуры : курс лекций. – Кишинев, 2002.
5. **Черниловский З. М.** Всеобщая история государства и права – М., Юрист, 1996.

Загальні праці

6. **Арсеньев Э. А.** Франция под знаком перемен. – М. 1984.
7. **Бабанцев Н. Ф., Прокопьев В. П.** Германская империя 1871-1919гг. – Красноярск. 1984.
8. **Бартошек М.** Римское право (понятия, термины, отделения). – М.,1989г.
9. **Батыр К. И.** История государства и права Франции периода буржуазной революции 1789-1791 гг. – М., 1984.
10. **Берман Г. Дж.** Западная традиция права: эпоха формирования. М. 1994.
11. **Бельсон Я. М., Ливанцев К. Е.** История государства и права США. – Л., 1982.
12. **Боботов С. В.** Наполеон Бонапарт - реформатор и законодатель. – М. 1998.
13. **Борисюк В.И. Джапаридзе Т.З. др.** Политические институты США: история и современность. – М. 1988.
14. **Брехт А.** О государственном устройстве Германии. – М., 1947.
15. **Бромхэд Л.** Эволюция британской конституции. – М.,1980.
16. **Бонгард-Левин Г. М., Ильин Г. Ф.** Индия в древности. – М. 1985.
17. **Вальтер Ф.** Избранные произведения по уголовному праву и процессу. – М.,1967.
18. **Гуревич А. Л.** Проблемы генезиса феодализма в Западной Европе. – М., 1970.
19. **Гутнова Б. В.** Возникновение английского парламента. – М.,1960.
20. **Дандамаев М. А.** Рабство в Вавилонии VII-IV вв. до н.э. (626-331г.). М.,1974.
21. **Жидков О. А.** История буржуазного права. – М.,1971.
22. **История буржуазного конституционализма.** XVII-XVIII вв. – М., 1983г.

23. **История Востока.** Т.1. Восток в древности.// отв. ред. В. А. Якобсон. – М., 1997.
24. **История Древнего Востока.** Зарождение древнейших классовых обществ и первые шаги рабовладельческой цивилизации. Ч. 1 Месопотамия. – М., 1983.
25. **История древнего мира.** Ранняя древность.// Ред. И. М. Дьяконов и др. – М., 1989.
26. **История древнего Рима.** — М., "Высшая школа", 1997.
27. **История Франции.** Т.2, 3. -М., 1973.
28. **Кленгель-Брандт Э.** Путешествие в древний Вавилон. М., 1979.
29. **Крашенинникова Н. А.** Великая французская буржуазная революция и ее первые конституционные акты. Вестник МГУ, серия Право, 1989, №4.
30. **Крашенинникова Н. А.** Индусское право: история и современность-М. 1982.
31. **Корсунский А. Р.** Образование раннефеодального государства в Западной Европе. – М., 1963.
32. **Кофанов Л.Л.** Обязательственное право в архаическом Риме (VI-IV вв. до н.э.), М.,1994.
33. **Крутоголов М. А.** Государственный строй современной Франции (IV республика). – М., 1958.
34. **Крутоголов М. А.** Президент Французской республики. Правовое положение. – М., 1980.
35. **Латышев И.А.** Конституционный вопрос в послевоенной Японии. – М., 1959.
36. **Лебек С.** Происхождение франков V -IX вв. М., 1993.
37. **Ле Гофф Ж.** Цивилизация средневекового Запада. – М., 1992.
38. **Маклаков В.В.** Государственный строй Франции. –М., 1957.
39. **Манфред А.З.** Великая Французская буржуазная революция XVIII в. –М., 1956.
40. **Мишин А/ А., Власихин В. А.** Конституция США. Политико-правовой комментарий. –М., 1987.
41. **Неусыхин А. И.** Проблемы европейского феодализма. – М., 1974.
42. **Новицкий Н. Б.** Римское право. -М.,
43. **Овчинникова П. В.** Крах Веймарской республики в буржуазной историографии ФРГ. –М. 1983.
44. **Олар А.** Политическая история Французской революции. Происхождение к развитие демократия и республики. – М. – Л., 1986.
45. **Петрушевский Д. М.** Великая хартия вольностей и конституционная борьба в английском обществе во второй половине XIII в. Изд-е 2-е. -М., 1918.
46. **Поттешер Ф.** Знаменитые судебные процессы.. М. 1985.
47. **Право в средневековом мире** / отв. ред. О.Варьяш. М. 1996.
48. **Прокопьев В. П.** Армия и государство в истории Германии X-XXвв. Л.1982.

49. **Пухан И., Поленак-Акимовская М.** Римское право. – М. 1999.
50. **Раевич С. И.** Гражданское право буржуазно-капиталистического мира. – М.-Л., 1929.
51. **Руге В.** Германия в 1917-1933 гг. – М., 1974.
52. **Савельев В. А.** Гражданский кодекс Германии. – М., 1994.
53. **Серебренников В. П.** Конституционное право Франции. – М., 1978
54. **Соньяк Ф.** Гражданское законодательство Французской революции 1789-1804 гг. – М., 1928.
55. **Черниловский З. М.** Римское частное право. – М., 1991.
56. **Якобсон В. А.** Возникновение писанного права в древней Месопотамии. // ВДИ. – 1981. – №4.
57. **Якобсен Т.** Сокровища тьмы: история месопотамской религии. – М., 1995.

РЕСУРСИ - Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра; освітньо-професійна програма бакалавра; навчальний план підготовки бакалавра, кваліфікація - бакалавр історії, вчитель історії

Автор програми
к. політ. наук, доцент

Н. М. Бакланова

Зав.кафедрою
д.і.н.,проф.

А. О. Добролюбський
ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри. Протокол № від 2008р.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З КУРСУ «ІСТОРІЯ ПРАВОВИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ»

1. Особливості розвитку державності та правових відносин в країнах Давнього Сходу.
2. Соціальна структура Давнього Єгипту.
3. Історія державності Давньої Месопотамії.
4. Судебнік Хаммурапі.
5. Становлення давньоіндійської державності.
6. Виникнення античної державності. Сутність поліса.
7. Виникнення і розвиток Афинської держави.
8. Виникнення державності в Давньому Римі. Царський період.
9. Римська імперія.
10. Державний устрій Римської імперії періоду домінанта.
11. Основні риси афінського права.
12. Римське право найдавнішого й предкласичного періодів.
13. Закони XII таблиць.

14. Римське право класичного і пост класичного періодів.
15. Держава франків.
16. Абсолютна монархія у Франції. Реформи Рішильє.
17. Раннефеодальна держава в Німеччині.
18. Англосаксонська раннє середньовічна держава.
19. Особливості середньовічної державності в Англії. Реформи Генріха 11.
20. Велика Хартія Вольностей.
21. Салічна Правда.
22. Державний устрій Візантійської Імперії.
23. Єволюція конституційної монархії в Англії в 18-19 ст.
24. Законодавство початкового етапу Англійської буржуазної революції (1628-1649).
25. Протекторат Кромвеля «Знаряддя керування».
26. Биль про права 1689 р. і Акт про влаштування 1701 р.
27. Репресивне законодавство якобінської диктатури.
28. Декларація 1789 року у Франції і її історичне значення.
29. Декларація прав людини і громадянина і Конституція Франції 1793 р.
30. Паризька комуна 1871 р. у Франції.
31. Веймарская Конституція в Німеччині 1919 р.
32. Фашистська диктатура в Італії і її крах.
33. Конституція США 1787 р. Розвиток конституційного законодавства в країнах Центральної і Східної Європи в 40-90-х роках ХХ ст.
34. Ідеї утопічного соціалізму в творах Томаса Мора.
35. Держава майбутнього Томмазо Кампанелли.
36. Ідеї Ж. Русо про походження держави.
37. Політичні та правові ідеї Гуго Гроція.
38. Марксизм як політичне вчення.
39. Політичні ідеї української міжвоєнної еміграції.
40. Розвиток ідей державності в козацько-гетьманський період.

